

Editorial

Het MKB bedrijf en gevaarlijke stoffen

Jenda Horak, FOCWA, de vereniging van ondernemers in het carrosseriebedrijf

In de MKB-bedrijven wordt gewerkt met een enorme diversiteit aan producten waarin de nodige gevaarlijke stoffen verwerkt zijn. Om de blootstelling aan deze gevaarlijke stoffen te minimaliseren dienen de bedrijven dan ook de nodige maatregelen te treffen.

Probleem hierbij is echter, dat bij de meeste MKB-bedrijven weliswaar het besef leeft dat er maatregelen getroffen dienen te worden, maar het aan de kennis ontbreekt om te beoordelen of deze maatregelen afdoende effect hebben. Dit geldt zeker voor de bedrijven die aan te merken zijn als professionele eindgebruikers van producten: zij zien de producten immers gewoon als productiemiddelen voor hun activiteiten, en niet als een verzameling afzonderlijke chemische stoffen!

De meeste bedrijven zullen dan ook geneigd zijn de voor hen eenvoudigste route te kiezen door simpelweg de beschermende maatregelen toe te passen die gebruikelijk zijn in hun branche (of type bedrijf). Maar als het aan komt op het volgens de letter toepassen van de Arbowetgeving, dan wordt het een ander verhaal. De beoordeling van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen blijkt voor veel bedrijven een klus die ze niet zelfstandig kunnen klaren. De veiligheidsinformatiebladen zijn vaak te ingewikkeld voor ze om te lezen, de kennis over chemische stoffen is niet aanwezig en voor de beoordeling is toch vaak ook het nodige arbohygiënisch inzicht vereist.

Bovenstaand probleem is al vaker onderwerp van discussie en onderzoek¹ geweest, en er zijn dan ook al wel de nodige oplossingsrichtingen aangegeven. Niet alle oplossingen zijn echter even werkbaar voor het MKB.

Zo zullen opleidingen om de kennis te vergroten binnen het bedrijf vaak niet echt aansluiten bij de activiteiten, functies en opleidingsniveaus in het bedrijf. Meer aandacht tijdens de opleiding voor de omgang met gevaarlijke stoffen is weliswaar goed, maar het vormt hier niet de oplossing van het probleem.

Inhuren van een externe partij die de beoordeling voor het bedrijf uitvoert is vaak te kostbaar en het heeft ook als nadeel dat het onderwerp binnen het bedrijf niet echt gaat “leven”. Bovendien: wie geeft er een signaal als er nieuwe of aanvullende beoordeling nodig is?

Een andere oplossing die veel genoemd wordt is de ondersteuning door brancheorganisaties. In de praktijk worden de capaciteit en de financiële middelen van de brancheorganisaties vaak toch nog wel wat overschat, en bovendien hebben zij veelal ook niet voldoende kennis in huis om leden bij de beoordeling van blootstelling te

ondersteunen. Toch kunnen brancheorganisaties hier hun achterban wel degelijk goed ondersteunen, al dan niet middels een branche aanpak in de Arbocatalogus.

Brancheorganisaties kunnen hun leden een heel eind op weg helpen door een instrument voor blootstellingsbeoordeling te ontwikkelen. Hoe zij dit precies kunnen doen, zal sterk per branche verschillen. Hier zal dan ook alleen een denkrichting gegeven worden, die zeker niet opgevat moet worden als een “complete blauwdruk” voor een instrument.

De meest lastige vraag voor brancheorganisaties bij de beoordeling van blootstelling is: waar beginnen we mee? Logischerwijze zullen de meeste deskundigen het antwoord geven: met een inventarisatie van alle gebruikte stoffen! Maar is dit werkelijk ook een logische stap voor een MKB bedrijf? Veel branches kennen immers een kleurrijke achterban, waar allerlei diverse soorten bedrijven onder vallen. Het succesvol in kaart brengen van de gebruikte stoffen kan dan een onmogelijke opgave lijken. Het is dan ook praktischer om eerst een andere stap te maken, een stap die in de Nederlandse milieuwetgeving ook gebruikt is om te komen tot algemene regels: splits het bedrijf op in activiteiten die uitgevoerd worden. Activiteiten zijn voor bedrijven immers heel herkenbaar, en zo kan dan ook een lijst opgesteld worden van activiteiten welke bij de achterban voor komen.

Daarna moet de beslissing genomen worden of men voor alle activiteiten een verdere uitwerking gaat geven, of alleen de meest voorkomende. Branches met een uniforme achterban en uniforme activiteiten hebben het hier zeker eenvoudiger, omdat zij vrij snel tot een relatief korte lijst zullen komen. Maar ook voor de meer pluriforme branches levert het een goed vertrekpunt: door de meest voorkomende activiteiten uit te werken ondersteunen zij de bedrijven toch al voor een groot deel.

Aan de hand van de lijst kan dan vervolgens een lijst van relevante product-typen per activiteit worden opgesteld. Voor ieder product-type kan dan een “standaard-receptuur” ontwikkeld worden. Probeer daarbij niet elke stof uit het VIB mee te nemen, maar alleen de meest “kritische stof” te identificeren.

De activiteit met de standaardreceptuur kan vervolgens uitgewerkt worden tot een “Veilige Werkwijze”, gebaseerd op een gevalideerd blootstellingsmodel. Deze “Veilige Werkwijzen” bestaan uit documentjes van 1 à 2 A4, waarin eenvoudig wordt omschreven welke

¹ bijvoorbeeld: *Evaluatie naleving en effectiviteit private grenswaarden stoffen _rapport_r10318 (TNO/RIVM 2013)*

maatregelen moeten worden genomen om de activiteit veilig uit te voeren. Eenvoudig in gebruik voor de MKB bedrijven, hetgeen de naleving ook sterk zal verbeteren!

Belangrijk is wel om voor en gedurende het ontwikkelproces ook contact te houden met de Inspectie SZW. Hoewel zij branches niet van advies kunnen voorzien, kunnen zij wel toetsen of de juiste richting nog gevolgd wordt en het eindresultaat ook voldoet! Het is dan ook goed om te zien dat de Inspectie SZW hier ook voor open staat.

Werken met gevaarlijke stoffen en de beoordeling ervan: écht eenvoudig zal het nooit worden voor het MKB bedrijf. Maar als de brancheorganisaties hun leden hierbij ondersteunen zal het wel een stukje makkelijker worden. En als zij elkaar hierbij onderling ook nog helpen door informatie en Veilige Werkwijzen uit te wisselen, dan kan de nodige tijdwinst en kostenbesparing gerealiseerd worden.

Hierbij zijn de brancheorganisaties dan ook opgeroepen hierover na te denken en met elkaar in dialoog te gaan. De hierboven gegeven denkrichting kan daarbij als aanzet dienen!